A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (első tanács)

2009. július 2.*

A C-32/08. sz. ügyben,

az EK 234. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Juzgado de lo Mercantil nº 1 de Alicante y nº 1 de Marca Comunitaria (Spanyolország) a Bírósághoz 2008. január 28-án érkezett, 2008. január 18-i határozatával terjesztett elő az előtte

a **Fundación Española para la Innovación de la Artesanía (FEIA)**

és

a **Cul de Sac Espacio Creativo SL**,

az **Acierta Product & Position SA**

között folyamatban lévő eljárásban,

* Az eljárás nyelve: spanyol.

A BÍRÓSÁG (első tanács),

tagjai: P. Jann tanácselnök, M. Ilešič (előadó), A. Tizzano, A. Borg Barthet és E. Levits bírák,

főtanácsnok: P. Mengozzi,
hivatalvezető: M. Ferreira főtanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2009. január 29-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

– a Fundación Española para la Innovación de la Artesanía (FEIA) képviseletében J. Sanmartín Sanmartín abogada,

– a Cul de Sac Espacio Creativo SL képviseletében O. L. Herreros Chico abogado,

– az Acierta Product & Position SA képviseletében T. Sánchez Morgado abogada,

– az Egyesült Királyság Kormánya képviseletében I. Rao, meghatalmazotti minőségben, segítője: S. Malynicz barrister,

– az Európai Közösségek Bizottsága képviseletében I. Martínez del Peral és H. Krämer, meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2009. március 26-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

Ítéletet

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a közösségi formatervezési mintáról szóló, 2001. december 12-i 6/2002/EK tanácsi rendelet (HL 2002. L 3., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 13. fejezet, 27. kötet, 142. o.) (a továbbiakban: rendelet) 14. cikke (1) és (3) bekezdésének, valamint 88. cikke (2) bekezdésének értelmezésére irányul.

2 Ezt a kérelmet a Fundación Española para la Innovación de la Artesanía (a továbbiakban: FEIA) és a Cul de Sac Espacio Creativo SL (a továbbiakban: Cul de Sac), valamint az Acierta Product & Position SA (a továbbiakban: Acierta) társaság közötti, faliórák közösségi formatervezésiminta-jogosultságára vonatkozó jogvitában terjesztették elő.

Jogi háttér

A közösségi szabályozás

3 A rendelet (1) preambulumbekezdéséből következik, hogy a rendelet célja „a Közösség egész területén egységes hatályú és azonos oltalomban részesülő közösségi formatervezésiminta-oltalom megszerzésének egységes rendszer[ének]” kialakítása.

4 A rendelet (8) preambulumbekezdése a következőképpen rendelkezik:

„Ennélfogva egy könnyebben hozzáférhető formatervezésiminta-oltalmi rendszer, amely igazodik a belső piac igényeihez, nélkülözhetetlen a közösségi gazdaság számára.”

5 A rendelet (9) preambulumbekezdése így szól:

„E rendeletnek a formatervezésiminta-oltalmi jogra vonatkozó alapvető rendelkezéseit a [formatervezési minták oltalmáról szóló, 1998. október 13-i] 98/71/EK [európai parlamenti és tanácsi] irányelv [HL L 289., 28. o.; magyar nyelvű különkiadás 13. fejezet, 21. kötet, 120. o.] megfelelő rendelkezéseivel összhangba kell hozni.”

6 A rendelet (16) preambulumbekezdése értelmében:

„[A Közösség] [e]gyes [iparágai] nagy mennyiségű formatervezési mintát állítanak elő gyakran rövid piaci életű termékekre nézve, amelyek esetén a lajstromozási alakszerűségek terhe nélküli oltalomszerzés előnyt jelent, és az oltalom időtartamának csekélyebb a jelentősége. […]”

7 A rendelet (21) preambulumbekezdése a következőket mondja ki:

„[…] Helyénvaló […], hogy a lajstromozás nélküli közösségi formatervezésiminta-oltalom csak az utánzással szembeni fellépést biztosító jogot teremtsen. […]”

8 A rendelet (25) preambulumbekezdése a következőképpen hangzik:

„Azok az iparágak, amelyek rövid idő alatt nagy számban állítanak elő várhatóan rövid életű olyan formatervezési mintákat, amelyek közül csak néhány kerül kereskedelmi forgalomba, a lajstromozás nélküli közösségi formatervezésiminta-oltalom alkalmazásával előnyre tesznek szert. Emellett ezeknek az ágazatoknak is szükségük van a lajstromozott közösségi formatervezésiminta-oltalom egyszerűsített igénybevételének lehetőségére. Ezt az igényt több formatervezési minta egyetlen, többes bejelentésbe történő foglalásának lehetősége elégítheti ki. A többes bejelentésbe foglalt formatervezési mintákat azonban […] az átruházás […] tekintetében egymástól függetlennek kell tekinteni.”

9 A rendelet (31) preambulumbekezdése a következőképpen rendelkezik:

„E rendelet nem zárja ki a tagállamok iparjogvédelmi vagy egyéb irányadó jogszabályainak a közösségi formatervezésiminta-oltalomban részesülő mintákra történő alkalmazását; ilyen rendelkezések lehetnek a lajstromozással vagy anélkül keletkező formatervezésiminta-oltalmi jogokra […] vonatkozó rendelkezések.”

10 A rendelet 1. cikke (2) bekezdésének a) pontja értelmében:

„A formatervezési minta oltalomban részesül:

a) »lajstromozás nélkül oltalomban részesülő közösségi formatervezési mintaként«, ha az e rendeletben előírt módon jutott nyilvánosságra”.

11 Az 1. cikk (3) bekezdése értelmében pedig:

„A közösségi formatervezésiminta-oltalom egységes jellegű, és a Közösség egész területén azonos hatályú. A formatervezési minta csak a Közösség egésze tekintetében […] ruházható át […]. Ha e rendelet eltérően nem rendelkezik, ezt az elvet és jogkövetkezményeit kell alkalmazni.”

12 A rendelet „A formatervezési mintákra vonatkozó jog” címet viselő II. címében szerepel különösen „Az oltalmazhatóság feltételei” címet viselő, a 3–9. cikket tartalmazó 1. szakasz, „A közösségi formatervezésiminta-oltalomhoz való jog” címet viselő, a 14–18. cikket tartalmazó 3. szakasz, és a „Megsemmisítés” címet viselő, a 24–36. cikket tartalmazó 5. szakasz.

13 A 3. cikk a) pontja értelmében „formatervezési minta” „a termék egészének vagy részének megjelenése, amelyet magának a terméknek, illetve a díszítésének külső jellegzetességei – különösen a rajzolat, a körvonalak, a színek, az alak, a felület, illetve az anyagok jellegzetességei – eredményeznek”.

14 A rendelet „A lajstromozás nélküli mintaoltalom kezdete és időtartama” címet viselő 11. cikke (1) bekezdésében a következőképpen rendelkezik:

„Az a formatervezési minta, amely megfelel az 1. szakaszban meghatározott követelményeknek, lajstromozás nélkül részesül oltalomban attól a naptól számított hároméves időtartamra, amelyen a Közösségben először jutott nyilvánosságra.”

15 A rendelet „A közösségi formatervezésiminta-oltalomhoz való jog” címet viselő 14. cikke (1) és (3) bekezdésében a következőképpen rendelkezik:

„(1) A közösségi formatervezésiminta-oltalom a szerzőt vagy jogutódját illeti meg.

[…]

(3) Ha a mintát munkaviszonyból eredő kötelességének teljesítéseként vagy munkáltatója utasításait követve alkalmazott alkotta meg, a közösségi formatervezésiminta-oltalmi igény a munkáltatót illeti meg, feltéve hogy a felek eltérően nem állapodtak meg, vagy az adott ország jogszabályai másként nem rendelkeznek."

16 A rendelet „A közösségi formatervezésiminta-oltalom tartalma" címet viselő 19. cikke (2) bekezdésében a következőképpen rendelkezik:

„A lajstromozás nélküli mintaoltalom esetén a mintaoltalom jogosultja csak akkor léphet fel az (1) bekezdésben említett cselekmények megakadályozása érdekében, ha az engedély nélküli hasznosítás az oltalom alatt álló minta utánzásának következménye."

17 A rendelet „Megsemmisítési okok" címet viselő 25. cikke (1) bekezdésének c) pontjában úgy rendelkezik, hogy a közösségi formatervezésiminta-oltalmat csak akkor lehet megsemmisíteni, „ha bírósági határozat értelmében a közösségi formatervezésiminta-oltalmat nem annak adták meg, akit az a 14. cikk szerint megillet".

18 „A közösségi formatervezésiminta-oltalom nemzeti formatervezésiminta-oltalomnak tekintése" címet viselő 27. cikk (1) bekezdésében a következőket mondja ki:

„Ha a 28., a 29., a 30., a 31. és a 32. cikk másként nem rendelkezik, a közösségi formatervezésiminta-oltalmat mint a tulajdon tárgyát – teljes egészében és a Közösség egész területére nézve – úgy kell tekinteni, mint az abban a tagállamban megadott nemzeti formatervezésiminta-oltalmat, ahol – a kérdéses időpontban –

a) a jogosult székhelye vagy lakóhelye van; vagy

b) a jogosult telephellyel rendelkezik, ha az a) pont nem alkalmazható.”

19 A rendelet „Joghatóság és eljárás a közösségi formatervezésiminta-oltalommal összefüggő jogvitákban” címet viselő IX. címe tartalmazza „A közösségi formatervezésiminta-oltalom bitorlásával és érvényességével összefüggő jogviták” címet viselő 2. szakaszt, amelyben a 88. cikk szerepel.

20 Az „Alkalmazandó jog” címet viselő 88. cikk (1) és (2) bekezdésében a következőképpen rendelkezik:

„(1) A közösségi formatervezésiminta-oltalmi bíróság e rendelet rendelkezéseit alkalmazza.

(2) Minden olyan kérdésben, amelyről e rendelet nem rendelkezik, a közösségi formatervezésiminta-oltalmi bíróság nemzeti jogát alkalmazza, nemzetközi magánjogát is ideértve.”

21 „A nemzeti jog szerinti más oltalmi formákhoz való viszony” címet viselő 96. cikk (1) bekezdésében a következőképpen rendelkezik:

„E rendelet rendelkezései nem érintik a Közösség, illetve az érintett tagállam jogszabályainak a lajstromozás nélkül oltalomban részesülő formatervezési mintákra […] vonatkozó rendelkezéseit.”

22 A 98/71 rendelet célja (3) preambulumbekezdése értelmében a tagállamok formatervezésiminta-oltalmi jogszabályainak közelítése.

23 Ezen irányelv 2. cikke szerint a rendelet többek között a tagállamok központi iparjogvédelmi hivatalainál vagy a Benelux Mintaoltalmi Hivatalnál lajstromozott formatervezési mintákra alkalmazandó.

24 A 98/71 irányelv 11. cikke (1) bekezdésének c) pontja értelmében:

„A formatervezési minta lajstromozását meg kell tagadni, illetve a minta lajstromozása esetén a mintaoltalmat meg kell semmisíteni, ha

[…]

c) a bejelentőt, illetve a mintaoltalom jogosultját az érintett tagállam joga szerint a mintaoltalom nem illeti meg […]”.

A nemzeti szabályozás

25 A Ley 20/2003 de 7 de julio de Protección Jurídica del Diseño Industrial (az ipari formatervezési minta oltalmáról szóló, 2003. július 7-i törvény) (a BOE 2003. július 8-i 162. száma, 26348. o.; a továbbiakban: LPJDI) csak a lajstromozott formatervezési minták oltalmára vonatkozik.

26 Az LPJDI 14. cikkének (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy „[a] formatervezési minta lajstromozásához való jog a szerzőt vagy jogutódját illeti meg”.

27 Az LPJDI „Munkaviszonyban, illetve szolgáltatásnyújtásra irányuló jogviszonyban elkészített minták” címet viselő 15. cikke a következőképpen rendelkezik:

„Ha a minta munkaviszonyból eredő kötelességének teljesítéseként vagy a munkáltatója, illetve munkáltatója utasításaira alkalmazott alkotta meg, illetve szolgáltatásnyújtásra irányuló jogviszonyban megrendelésre készült, a lajstromozáshoz való jog a munkáltatót, illetve a minta megalkotására megbízást adó szerződő felet illeti, kivéve, ha a szerződés másként nem rendelkezik.”

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

28 A FEIA kidolgozta a „D'ARTES" elnevezésű projektet, amelynek keretében ötven, különböző ágazatokba tartozó kézműves műhely az adott ágazat szakembere által megalkotott formaterv segítségével, értékesítés céljából, tárgyakból álló sorozatokat készíthetett.

29 Az AC&G S.A. (a továbbiakban: AC&G) volt az a társaság, amely mint a projekt felügyelője meghatározta a D'ARTES projekt tényleges feltételeit, továbbá őt bízták meg a formatervezők kiválasztásával és azzal, hogy megállapodást kössön velük.

30 Az AC&G a spanyol munka törvénykönyve hatálya alá nem tartozó, szóbeli szerződést kötött a Cul de Sac társasággal, amely arra kötelezte a Cul de Sac-ot, hogy készítsen el egy formatervet, és nyújtson technikai segítséget egy kézművesnek egy új terméksorozat megvalósításához. A szolgáltatásért a Cul de Sac 1800 euró plusz HÉA összeget kapott az AC&G-től.

31 A Cul de Sac megtervezett egy (kakukkos) falióra-sorozatot, amelyet a D'ARTES projekt keretében Verónica Palomares kézműves alkotott meg, és amelyet „Santamaría" sorozatnéven 2005. áprilisában kezdtek értékesíteni.

32 A Cul de Sac és az Acierta ezt követően „TIMELESS" sorozatnéven gyártott és hozott forgalomba kakukkos órákat.

33 Miután a FEIA úgy ítélte meg, hogy ezek a kakukkos órák a „Santamaría" sorozatból álló, lajstromozás nélküli közösségi formatervezési minták utánzatának minősülnek, amelyek jogosultjának tartja magát tekintettel arra, hogy ő a D'ARTES projekt

szponzora és fő finanszírozója, és az AC&G átengedte neki a D'ARTES projekt első részében kivitelezett termékek felhasználásának kizárólagos jogait, elsődlegesen az említett közösségi formatervezési minták bitorlásáért, másodlagosan pedig tisztességtelen versenymagatartás miatt beperelte a Cul de Sac-ot és az Aciertát.

34 A FEIA többek között arra hivatkozik, hogy az LPJDI 15. cikke alapján őt illeti meg a „Santamaría" sorozatba tartozó órákra vonatkozó, lajstromozás nélküli közösségi formatervezésiminta-jogosultság, mivel a formatervezési mintákat a Cul de Sac a FEIA „látható" megbízottjaként eljáró AC&G megrendelésének eleget téve, ellenszolgáltatás fejében nyújtott szolgáltatás keretében alkotta meg.

35 A Cul de Sac és az Acierta vitatja, hogy az AC&G és/vagy a FEIA lennének az említett formatervezési minták jogosultjai, és ennélfogva a FEIA kereshetőségi jogát is vitatják.

36 A Juzgado de lo Mercantil nº 1 de Alicante y nº 1 de Marca Comunitaria úgy ítéli meg, hogy a FEIA csak akkor hivatkozhat az alapeljárásban szereplő formatervezésiminta-oltalmak jogosultságára, ha a jogosultságot neki átengedő AC&G maga is jogosultja volt a nevezett formatervezésiminta-oltalmaknak.

37 Ilyen feltételek mellett a Juzgado de lo Mercantil nº 1 de Alicante y nº 1 de Marca Comunitaria az eljárást felfüggesztette, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdést terjesztette a Bíróság elé:

„1) A 6/2002 rendelet 14. cikkének (3) bekezdését úgy kell-e értelmezni, hogy az csak az olyan munkaviszony keretében megalkotott formatervezési mintákra vonatkozik, amelyben az alkotót/szerzőt a munkajog hatálya alá tartozó, a függőség és a más személy javára történő munkavégzés elemeit magában foglaló szerződés köti, vagy

2) a 6/2002 rendelet 14. cikkének (3) bekezdésében szereplő »alkalmazott« és »munkáltató« kifejezéseket lehet-e olyan tágan értelmezni, hogy ezek a munkaviszonytól eltérő olyan tényállásokat is magukban foglalnak, mint például az olyan jogviszonyok, amelyekben egy polgári jogi/kereskedelmi szerződés alapján (tehát függőség, más személy javára történő munkavégzés és rendszeresség nélkül) valaki (a szerző) meghatározott ár fejében köteles egy másik személy számára formatervezési mintát készíteni, és ez a megbízót illeti, kivéve, ha a felek nem állapodnak meg eltérően?

3) A második kérdésre adott nemleges válasz esetén, mivel a munkaviszony keretében megalkotott formatervezési minták és a nem munkaviszony keretében megalkotott formatervezési minták tényállásait eltérő ténybeli körülményekként kell kezelni:

   a) A 6/2002 rendelet 14. cikkének (1) bekezdésében foglalt általános szabályt kell-e alkalmazni, következésképpen azt kell-e megállapítani, hogy a formatervezési minták oltalma – a felek eltérő megállapodása hiányában – a szerzőt illeti meg, vagy

   b) a közösségi formatervezésiminta-oltalmi bíróságnak a 6/2002 rendelet 88. cikke (2) bekezdésének értelmében a formatervezési minták oltalmára vonatkozó nemzeti jogszabályokat kell alkalmaznia?

4) Amennyiben a nemzeti jogszabályokat kell alkalmazni, és azok (mint az a spanyol jogban) a munkaviszony keretében megalkotott formatervezési mintákkal (amelyek oltalma eltérő megállapodás hiányában a munkáltatót illeti meg) azonosnak minősítik a megbízás alapján megalkotott formatervezési mintákat (amelyek oltalma eltérő megállapodás hiányában a megbízót illeti meg), lehetséges-e a nemzeti jog alkalmazása?

5) A negyedik kérdésre adott igenlő válasz esetén e megoldás (a formatervezésiminta-oltalom eltérő megállapodás hiányában a megbízót illeti) nem lenne-e ellentétes a második kérdésre adott nemleges válasszal?"

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

A rendelet 14. cikke (3) bekezdésének hatályára vonatkozó első és második kérdésről

38 A kérdést előterjesztő bíróság ezen kérdései, amelyeket együttesen kell vizsgálni, lényegében arra irányulnak, hogy a rendelet 14. cikkének (3) bekezdése a megbízás alapján, tehát munkaviszonyon kívül megalkotott formatervezési mintákra is alkalmazandó-e.

A Bírósághoz benyújtott észrevételek

39 A FEIA és az Egyesült Királyság Kormánya úgy nyilatkozott, hogy a rendelet 14. cikkének (3) bekezdését kell alkalmazni a megbízás alapján megalkotott formatervezési mintákra, mivel ezt a rendelkezést és különösen az „alkalmazott" és „munkáltató" e rendelkezésben szereplő fogalmát nem csak az említett rendelkezés szövegére tekintettel, hanem rendszertanilag és teleologikusan is kell értelmezni.

40 Az Európai Közösségek Bizottsága, a Cul de Sac és az Acierta ezzel szemben úgy véli, hogy a rendelet 14. cikkének (3) bekezdésében foglalt szabály kizárólag az alárendeltségen alapuló munkaviszonyban megalkotott formatervezési mintákra alkalmazandó.

41 Az Acierta és a Bizottság ezenkívül rámutat arra, hogy a 14. cikk (3) bekezdése eltérést vagy kivételt állapít meg a 14. cikk (1) bekezdésében foglalt főszabály alól, és mint ilyen nem értelmezhető kiterjesztően, és nem alkalmazható analógia útján olyan esetekre, amelyekről nem rendelkezik kifejezetten.

42 A Bizottság végül úgy véli, hogy a rendelet előkészítő munkálatai és az elfogadására irányuló eljárás is alátámasztja a javasolt értelmezést, és összhangban áll a nemzetközi és a közösségi iparjogvédelmi szabályozással.

A Bíróság válasza

43 Amint az a rendelet 14. cikkének (1) bekezdéséből következik, a közösségi formatervezésiminta-oltalom a szerzőt vagy jogutódját illeti meg.

44 A 14. cikk (3) bekezdéséből viszont az tűnik ki, hogy a közösségi formatervezésiminta-oltalmi igény a munkáltatót illeti meg, ha a mintát munkaviszonyból eredő

kötelességének teljesítéseként vagy munkáltatója utasításait követve alkalmazott alkotta meg, feltéve hogy a felek eltérően nem állapodtak meg, vagy az adott ország jogszabályai másként nem rendelkeznek.

45 Ezért el kell utasítani a FEIA és az Egyesült Királyság azon érvelését, amely szerint többek között a „munkáltató” és az „alkalmazott” említett bekezdésben található fogalmát szélesen, a megbízás alapján megalkotott formatervezési mintákra is kiterjedően kell értelmezni.

46 E tekintetben rá kell mutatni arra, hogy a közösségi jogalkotó ebben a bekezdésben különös szabályozást állapít meg a munkaviszony keretében megalkotott formatervezési mintákra vonatkozóan.

47 Ez különösen abból ered, hogy a közösségi jogalkotó az említett bekezdés szövegezésekor úgy döntött, hogy a munkaviszony keretében megalkotott közösségi formatervezési minta oltalmának jogosultját a „munkáltató” kifejezéssel, nem pedig a határozottan tágabb értelmű „megbízó” szóval jelöli.

48 A rendelet 14. cikkének (3) bekezdéséből egyébként kitűnik, hogy a „munkáltató” lesz a közösségi formatervezésiminta-oltalom jogosultja, ha az „alkalmazott” a mintát munkaviszonyból eredő kötelességének teljesítéseként vagy munkáltatója utasításait követve alkotta meg.

49 Az „alkalmazott” szóval kapcsolatban azt is meg kell állapítani, hogy a közösségi jogalkotó az említett rendelkezésben nem a határozottan tágabb értelmű „megbízott” szót használja arra a személyre, aki formatervezési mintát alkot meg. Az „alkalmazott”

fogalma ezért olyan személyt jelöl, aki a közösségi formatervezési minta megalkotásakor munkaviszony keretében alá van rendelve a „munkáltatójának”.

50 Az említett bekezdés azon részével kapcsolatban, hogy „feltéve hogy a felek eltérően nem állapodtak meg, vagy az adott ország jogszabályai másként nem rendelkeznek”, meg kell állapítani, hogy ez a rész egyrészt lehetővé teszi a munkaszerződést kötő feleknek, hogy az „alkalmazottat” jelöljék meg a közösségi formatervezésiminta-oltalom jogosultjaként, másrészt lehetőséget ad a tagállamoknak arra, hogy nemzeti jogszabályaikban úgy rendelkezzenek, hogy az „alkalmazottat” illeti meg a közösségi formatervezési minta oltalma, feltéve mindkét esetben, hogy a formatervezési mintát munkaviszony keretében alkották meg.

51 Következésképpen a közösségi jogalkotó a rendelet 14. cikkének (3) bekezdésében foglalt különös szabályozásban a szerződéses jogviszonyok sajátos típusát, a munkaviszonyt kívánta meghatározni, ami kizárja azt, hogy ezt a bekezdést más szerződéses jogviszonyra – így például a megbízás alapján megalkotott közösségi formatervezési mintákra vonatkozó jogviszonyra – is alkalmazni lehessen.

52 Ezt az értelmezést a rendelet előkészítő munkálatai is alátámasztják.

53 A Bizottság e tekintetben arra hivatkozik, hogy a közösségi formatervezési mintáról szóló, európai parlamenti és tanácsi rendelethez készült, 1993. december 3-i javaslat (COM (93) 342 végleges) indokolása kifejti, hogy a munkáltató a közösségi formatervezésiminta-oltalom jogosultja, ha a mintát munkaszerződésből eredő kötelességének teljesítéseként egy alkalmazott alkotta meg.

54 A Bizottság szerint és a főtanácsnok indítványának 27–32. pontjából következően továbbá igaz, hogy a rendeletre vonatkozó bizottsági javaslat első előzetes tervezete az alkalmazott által megalkotott közösségi formatervezési minta oltalmának jogosultságára vonatkozó rendelkezésen kívül olyan rendelkezést is tartalmazott, amely kifejezetten a megbízás alapján megalkotott formatervezési minták oltalmának jogosultságára vonatkozott, ez a rendelkezés végül azonban nem került bele a rendeletbe.

55 A fenti megállapítások összességére tekintettel az első és a második kérdésre azt a választ kell adni, hogy a rendelet 14. cikkének (3) bekezdése nem alkalmazandó a megbízás alapján megalkotott közösségi formatervezési mintákra.

A harmadik kérdésnek a rendelet 14. cikke (1) bekezdésének értelmezésére vonatkozó a) pontjáról

56 A kérdést előterjesztő bíróság ezen kérdése lényegében arra irányul, hogy a rendelet 14. cikkének (1) bekezdését úgy kell-e értelmezni, hogy a közösségi formatervezési minta oltalma a szerzőt illeti meg, amennyiben szerződéssel nem ruházták át azt a jogutódjára.

A Bíróság elé terjesztett észrevételek

57 A FEIA úgy ítéli meg, hogy a 14. cikket összességében a rendelet céljaira és a jogalkotó azon szándékára tekintettel kell értelmezni, hogy csak minimális szabályozást hozzon létre az adott területen. Konkrétan egyrészt a rendelet 27., 88. és 96. cikkére hivatkozik, amelyek a nemzeti jogszabályokra hivatkoznak, és megengedik, hogy azok a formatervezési mintáknak a rendeletben foglaltnál kiterjedtebb oltalmat biztosítsanak,

másrészt a rendelet (6), (8) és (9) preambulumbekezdésére utal, amelyek a szubszidiaritás és az arányosság elvének tiszteletben tartásához kapcsolódó követelményekre emlékeztetnek, és meghatározzák azt a célt, hogy a rendelet anyagi jogi rendelkezéseit összhangba kell hozni a 98/71 irányelv megfelelő rendelkezéseivel.

58 A FEIA ezenkívül azt javasolja, hogy a „jogutódnak” a rendelet 14. cikkének (1) bekezdésében szereplő fogalmát azokra a különböző lehetőségekre való utalásként kell értelmezni, amelyek a tagállami jogszabályok szerint a formatervezésimintaoltalom megszerzésére vonatkozóan fennállnak, ideértve az LPJDI által a formatervezési minta megrendelője számára biztosított lehetőséget is.

59 A Bizottság, az Acierta és a Cul de Sac szerint a rendelet 14. cikkének (1) bekezdése általános rendelkezést tartalmaz arra vonatkozóan, hogy a formatervezési minta oltalma a szerzőt illeti meg. E szabály alól egyetlen kivétel van, amely a (3) bekezdésben szerepel, és kizárólag az alárendeltségen alapuló munkaviszonyban, az alkalmazott által megalkotott formatervezési mintákra vonatkozik. A rendeletben tehát nem található joghézag a közösségi formatervezésiminta-oltalom jogosultjának meghatározását illetően.

60 Az Acierta és a Cul de Sac kifejti, hogy a közösségi formatervezési minta oltalma szerződéssel átruházható a jogutódra.

61 Az Egyesült Királyság Kormánya arra hivatkozik, hogy a rendelet 14. cikkének (1) bekezdése nem rendelkezik a megbízás alapján megalkotott formatervezési minta jogosultjáról. Ezért azon az álláspontón van, hogy a tagállamok a rendelet (31) preambulumbekezdése és 88. cikkének (2) bekezdése alapján a lajstromozás nélküli formatervezési mintákra vonatkozó nemzeti jogszabályaikat alkalmazhatják.

A Bíróság válasza

62 Először is emlékeztetni kell arra, hogy a jelen ügyben a Bíróság csak azzal az esettel foglalkozik, amelyben egyrészt megbízás alapján megalkotott, lajstromozás nélküli közösségi formatervezési mintákról van szó, másrészt arra, hogy az LPJDI az ilyen formatervezési mintákat nem minősíti azonosnak a munkaviszony keretében megalkotott formatervezési mintákkal.

63 Továbbá a közösségi jog egységes alkalmazásának követelményéből és az egyenlőség elvéből az következik, hogy a jelentésének és hatályának meghatározása érdekében a tagállami jogokra kifejezett utalást nem tartalmazó közösségi jogi rendelkezést az egész Közösségben önállóan és egységesen kell értelmezni, figyelembe véve a rendelkezés összefüggéseit és a kérdéses szabályozás célját (lásd többek között a 327/82. sz. Ekro-ügyben 1984. január 18-án hozott ítélet [EBHT 1984., 107. o.] 11. pontját, a C-287/98. sz. Linster-ügyben 2000. szeptember 19-én hozott ítélet [EBHT 2000., I-6917. o.] 43. pontját és a C-316/05. sz. Nokia-ügyben 2006. december 14-én hozott ítélet [EBHT 2006., I-12083. o.] 21. pontját).

64 Ez vonatkozik a „szerzőnek” és a „jogutódnak” a rendelet 14. cikkében szereplő fogalmára is.

65 Ha azonban az említett fogalmakat eltérően kellene értelmezni az egyes tagállamokban, akkor ugyanazon körülmények alapján a közösségi formatervezési minta oltalma egyes tagállamokban a szerzőt, míg más tagállamokban a jogutódját illetné meg. Ebben az esetben a közösségi formatervezési minták számára biztosított oltalom nem lenne egységes a Közösség területének egészén (lásd analógia útján a fent hivatkozott Nokia-ügyben hozott ítélet 27. pontját).

66 Alapvető fontosságú ezért, hogy a fenti fogalmakat a közösségi jogrendben egységesen értelmezzék.

67 Ezt az értelmezést a rendelet (1) preambulumbekezdése is megerősíti, amely szerint „[a] Közösség egész területén egységes hatályú és azonos oltalomban részesül [a] közösségi formatervezésiminta-oltalom megszerzésének egységes rendszere […]”.

68 A rendelet 1. cikkének (3) bekezdéséből továbbá az következik, hogy az említett formatervezési minta csak a Közösség egésze tekintetében ruházható át, ha a rendelet eltérően nem rendelkezik.

69 Konkrétan a közösségi formatervezésiminta-oltalomnak a rendelet 14. cikkének (1) bekezdése értelmében a szerzőről annak jogutódjára történő átruházását illetően meg kell állapítani – ahogyan azt a FEIA, a Cul de Sac és az Acierta lényegében előadja –, hogy az ilyen átruházás lehetősége hallgatólagosan következik az említett cikk szövegéből.

70 Ilyen értelmezés vezethető le egyébként kifejezetten az egyes nyelvi változatokban található „jogutód” fogalmából, például az angol, a lengyel, a német, a svéd és a szlovén változatból, amelyekben „successor in title”, „następcy prawnemu”, „Rechtsnachfolger”, „den till vilken rätten har övergått” és „pravni naslednik” megfogalmazás szerepel.

71 Az ilyen átruházás körébe a szerződéssel történő átruházás is beletartozik.

72 A rendelet előkészítő munkálataiból ugyanis az következik, hogy – amint azt a főtanácsnok indítványa 46–50. pontjában kiemeli – a szerző a közösségi formatervezési minta oltalmát szerződéssel átruházhatja a jogutódjára.

73 Ezt az értelmezést támasztja alá a rendelet (8) és (15) preambulumbekezdése, amely annak szükségességét hangsúlyozza, hogy a közösségi formatervezésiminta-oltalom intézményét a Közösség valamennyi iparágának szükségleteihez igazítsák.

74 Másfelől különösen a lajstromozás nélküli közösségi formatervezésiminta-oltalom szempontjából az is lényeges, hogy a rendelet (21) preambulumbekezdésével és 19. cikkének (2) bekezdésével összhangban a jogosult felléphessen a formatervezési minták utánzásával szemben.

75 A rendelet (16) és (25) preambulumbekezdéséből ugyanis az következik, hogy a (7) preambulumbekezdésben említett egyes szerzőket nem számítva egyes közösségi iparágak is előállíthatnak lajstromozás nélküli közösségi formatervezési mintát.

76 Ilyen körülmények között – ahogyan ezt az Egyesült Királyság Kormánya lényegében előadja – nem zárható ki, hogy a jogutód gazdaságilag erősebb a szerzőnél, és több anyagi eszközzel rendelkezik ahhoz, hogy az említett formatervezési minták utánzásának megakadályozása érdekében bírósági eljárást indítson.

77 Ebből következően a közösségi formatervezésiminta-oltalom intézményének a Közösség valamennyi iparágának szükségleteihez való igazítása, amely a rendelet (8) és (15) preambulumbekezdéséből következik, a közösségi formatervezésiminta-oltalom szerződéses átruházásával elősegítheti a rendelet (29) preambulumbekezdésében foglalt alapvető célkitűzés megvalósulását, amely arra irányul, hogy a közösségi formatervezésiminta-oltalomból eredő jogok a Közösség területének egészén hatékonyan érvényesíthetők legyenek.

78 Továbbá a formatervezési minták fokozott oltalma nem csupán azt segíti elő, hogy az egyes szerzők szakterületükön hozzájáruljanak a kiemelkedő minőség Közösségen belüli eléréséhez, hanem új termékek bevezetésére és fejlesztésére, valamint az előállításukra irányuló befektetésekre is ösztönöz.

79 A fentiekből következően a közösségi formatervezésiminta-oltalomhoz való jognak a rendelet 14. cikkének (1) bekezdése értelmében a szerzőről annak jogutódjára történő szerződéses átruházásának lehetősége mind a 14. cikk szövegével, mind a rendelet céljával összhangban áll.

80 A nemzeti bíróságnak kell azonban az ilyen szerződés tartalmát megvizsgálnia, és e tekintetben megállapítania, hogy az adott esetben a lajstromozás nélküli formatervezési minta oltalma tényleg átszállt-e a szerzőről annak jogutódjára.

81 A fenti megállapításokkal nyilvánvalóan nem ellentétes az, ha a nemzeti bíróság az említett vizsgálat keretében a szerződésekre vonatkozó jogszabályokat alkalmazza annak megállapítása céljából, hogy a rendelet 14. cikkének (1) bekezdése alapján kit illet meg lajstromozás nélküli közösségi formatervezési minta oltalma.

82 Valamennyi fenti megállapításra tekintettel a harmadik kérdés a) pontjára azt a választ kell adni, hogy olyan körülmények között, mint amilyenek az alapeljárásban szerepelnek, az említett rendelet 14. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy a közösségi formatervezésiminta-oltalomhoz való jog a szerzőt illeti meg, amennyiben szerződéssel nem ruházták át azt a jogutódjára.

A harmadik kérdés b) alpontjáról, valamint a negyedik és az ötödik kérdésről

83 A harmadik kérdés a) pontjára adott válaszra tekintettel sem a harmadik kérdés b) pontjára, sem a negyedik és az ötödik kérdésre nem kell válaszolni.

A költségekről

84 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (első tanács) a következőképpen határozott:

1) A közösségi formatervezési mintáról szóló, 2001. december 12-i 6/2002/EK tanácsi rendelet 14. cikkének (3) bekezdése nem alkalmazandó a megbízás alapján megalkotott közösségi formatervezési mintákra.

2) Olyan körülmények között, mint amilyenek az alapeljárásban szerepelnek, a 6/2002 rendelet 14. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy a közösségi formatervezésiminta-oltalomhoz való jog a szerzőt illeti meg, amennyiben szerződéssel nem ruházták át azt a jogutódjára.

Aláírások